

**Programma Noordelijke Netwerkdag
Statenzaal provinciehuis Assen, 18 mei 2017**

9:00 – 9:30	Ontvangst met koffie en thee in centrale hal	Centrale hal
9:30 – 9:45	Welkom door de dagvoorzitter en opening Henk van Zoelen (Rijkswaterstaat Leefomgeving) Maurice Hoogeveen (wethouder gemeente Assen)	Statenzaal
9:45 – 10.30	1^e presentatie – Bodem in de omgevingswet, Wat betekent de eis van integrale afweging vanuit de Omgevingswet voor bodemen ondergrond en hoe wordt deze integraliteit vanuit de Omgevingswet geëist Spreker: Henk van den Berg (I&M)	Statenzaal
10.30 – 11.15	2^e presentatie – De rol van de omgevingsdienst in de omgevingswet <i>Wat kan de Omgevingsdienst betekenen bij de invoering en de uitvoering van de Omgevingswet en hoe kan de Omgevingsdienst dit samen met haar opdrachtgever(s) vorm geven</i> Spreker: Marcel Koeleman (Hoofd Bureau Bodem DCMR Milieudienst Rijnmond) reactie daarop van Maurice Hoogeveen	Statenzaal
11:15 – 11.45	Pauze Koffie en thee, cake in centrale hal <i>Tijdens de pauzes kunt u een kijkje nemen bij o.a. de stand van politie Dieren en Milieu</i>	Centrale hal
11.45 – 12.20	3^e presentatie – De levende bodem! Een inspiratie voor de toekomst, welke diensten levert een levende en gezonde bodem al vele eeuwen, wat is een 'gezonde bodem' en hoe kan die als inspiratie dienen voor het voedsel en technologie van de toekomst. spreker: Emiel Elferink (Bioclear Earth)	Statenzaal
12.20 – 12.30	Terugblik door dagvoorzitter op het ochtendprogramma en toelichting op de invulling van het middagprogramma	Statenzaal
12:30 – 13:30	Lunch	Centrale hal
13:30 – 14:30	1^e workshopronde	div. zalen
14:30-15:00	Pauze en wisselen	
15:00-16:00	2^e workshopronde	div. zalen
16:00-16:15	Verzamelen en plenaire terugkoppeling	Statenzaal
16.15	Afsluitend hapje en drankje	Centrale hal

De workshops

ronde 1	13:30-14:30		
	Toezicht op bodemenergiesystemen	Maarten Busstra en Dick Nijhoff (Inspectie Leefomgeving en Transport)	<i>De ILT voert toezicht uit op bodemenergiesystemen i.h.k.v. de BRL's 2100, 11000 en 6000-21. Hoe geeft de ILT uitvoering aan dit toezicht? Wat zijn de ervaringen tot nu toe? De samenwerking met handhavingpartners op gebied van bodemenergiesystemen, wordt aan de hand van casuïstiek toegelicht</i>
	De nieuwe CROW400-Richtlijn (werken in of met verontreinigde bodems). Wat betekent dit voor de bodemadviseur?	René Rummens (Antea Group)	<i>Met de komst van de nieuwe norm voor het bepalen van veiligheidsklassen bij werkzaamheden in en met verontreinigde grond wordt het 'risicogestuurd' werken centraal gesteld. Wat betekent dit nu voor de bodemambtenaar? Hoe grijpt dit in op de dagelijkse werkzaamheden en hoe helpt goede bodeminformatie hierbij? In deze workshop gaan we op zoek naar de antwoorden.</i>
	Bodemdaling	Peter van Bergen (Secretaris Commissie Bodemdaling provincie Groningen)	<i>Bodemdaling heeft verschillende oorzaken zoals: gas- en zoutwinning, veenoxidatie en inklinking van kleilagen. Deze verschillende oorzaken hebben ook verschillende gevolgen voor o.a. gebouwen en de waterhuishouding. In deze workshop wordt ingegaan op de verschillende oorzaken en gevolgen van bodemdaling en de taak van de Commissie Bodemdaling in deze</i>
	Nieuwe aantastingen van bodem en watersysteem	Arne Alphenaar (TTE)	<i>De in de tachtiger jaren begonnen bodemsaneringsoperatie loopt op zijn eind. Er is heel veel werk verzet, en (bijna) alle spoedeisende locaties zijn aangepakt. Toch is er geen tijd om achterover te leunen. Er dienen zich in rap tempo 'nieuwe' - meer diffusere - verontreinigingen aan. Denk aan PFOS, nanodeeltjes, medicijnresten en bestrijdingsmiddelen. Ook bekende bedreigingen als bodemverdichting, meststoffen en nitraten vragen nog steeds, en misschien wel meer dan ooit, om serieuze aandacht. Wat moeten, kunnen en willen we met onze ondergrond nu we letterlijk en figuurlijk klaar zijn met de bodemsaneringsoperatie?</i>

ronde 2	15:00-16:00		
Essentiele eisen, asbest en puin	Erik de Beer en Maarten Busstra (Inspectie Leefomgeving en Transport)	<i>In de workshop van de ILT wordt nader ingegaan op de wijzigingen in haar toezicht op bodemintermediairs. De ILT voert namelijk sinds een jaar haar toezicht uit op basis van Essentiële Eisen. Een actueel onderwerp daarbij is de relatie tussen asbest en puin. Deze relatie staat, als gevolg van een recente uitspraak van de Raad van State, op dit moment volop in de belangstelling. Heeft u bijvoorbeeld vragen over wanneer er sprake is van een asbestverdachte locatie. Kom dan naar deze workshop. De ILT gaat graag met u hierover in gesprek</i>	
Inventarisatie door middel van remote sensing. Ook te gebruiken voor toezicht en monitoring van onze leefomgeving?	Hanneke Schuurmans (Royal HaskoningDHV) en Klaas van der Veen (RUD Drenthe)	<i>In de provincie Drenthe is een project uitgevoerd waarbij gevlogen hyperspectrale data is verzameld, die gebruikt is om asbestdaken te inventariseren. Binnenkort wordt de hoogte van een stortplaats ingemeten met een drone en een techniek die LIDAR wordt genoemd. Ook zijn er aardobservatie-satellieten die om de aarde cirkelen en met hoogwaardige meet- en opnameapparatuur verzamelen zij unieke informatie over de bodemkwaliteit, vochtgehalte, temperatuur en de atmosfeer. Deze informatie is beschikbaar en wordt onder meer door de landbouw gebruikt voor irrigatie-, bemestings- en bespuitingsadviezen. Vraag is of deze data verkregen uit remote sensing ons kan helpen bij toezicht en monitoring van onze leefomgeving?</i>	
Samen op weg naar 2020: hoe werk je samen in de Omgevingswet vanuit je eigen praktijk?	Corné Nijburg (Uitvoeringsprogramma Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020)	<i>In deze workshop gaan we aan de slag met de Route naar 2020. Hoe kun je in samenwerking met andere beleidsvelden binnen je eigen organisatie en andere stakeholders, bestuurders voorbereiden op bodembeheer na 2020. Aan de hand van praktijkvoorbeelden ga je aan de slag om samen te verkennen waar bodem en ondergrond een plek kan krijgen binnen de omgevingsvisie. Hoe wordt er samengewerkt (rol van RUD), wat kan beter en wat is daarvoor nodig? Datzelfde geldt voor het betrekken van bestuurders: waar gaat het goed, wat kan beter en wat en wie hebben we hiervoor nodig? En er is nadrukkelijke ook ruimte om uw eigen praktijk en hulpvragen in te brengen en de aanwezige deskundigen daarbij te benutten.</i>	
Hoe houd je het werkgebied Bodem levend	Maaïke van Scheppingen (Jong Strong) en Emiel Elferink (Bioclear Earth)	<i>Hoe interesseren we jongeren voor ons mooie vak? Hoe zorgen we ervoor dat studenten optimaal voorbereid worden voor het werken in ons werkveld? Welke kennis en vaardigheden zijn hiervoor nodig? En wat kan ons werkveld leren van de jongeren? Of worden jongeren eigenlijk niet gemist? In deze workshop gaan wij graag met u aan de slag met onder andere deze vragen</i>	